

การกำหนดมาตรฐานสินค้าอุตสาหกรรมประเภทผลไม้กระป๋อง

นางสาวพัทตร์ผจง วัฒนสินธุ์

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

วิทยานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาพาณิชยศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๐

008210

I16638999

THE STANDARDIZATION OF PRODUCTS IN CANNED FRUIT INDUSTRY

MISS PAKPACHONG VADHANASINDHU

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Commerce

Department of Commerce

Graduate School

CHULALONGKORN UNIVERSITY

1977

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

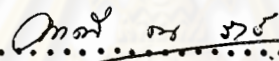
.....
(ศาสตราจารย์ ดร. วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ)

คณบดี

กรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ ..... ประธานกรรมการ

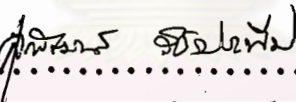

(รองศาสตราจารย์ สุธี เอกะหิตานนท์)

กรรมการ

(นางพาดิณี ณ รังษิ)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุรพันธ์ วัชรประทีป)

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุรพันธ์ วัชรประทีป

คณบดีของบัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์เรื่อง : การกำหนดมาตรฐานสินค้าอุตสาหกรรมประเภทผลไม้กระป๋อง

โดย : นางสาวพัทตร์ณง วัฒนสินธุ์

แผนกวิชา : พาณิชยศาสตร์

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การกำหนดมาตรฐานสินค้าอุตสาหกรรมประเภทผลไม้กระป๋อง

ชื่อ นางสาว พัทธรัณย์ วัฒนสินธุ์

แผนกวิชา พาณิชยศาสตร์

ปีการศึกษา ๒๕๑๘

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มุ่งศึกษา (๑) ความเป็นมาตลอดจนหลักเกณฑ์และวิธีการในการกำหนดมาตรฐาน (๒) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการมาตรฐานทั้งในและนอกประเทศ ผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานดังกล่าว และผลของการกำหนดมาตรฐานที่มีต่ออุตสาหกรรมผลไม้กระป๋อง (๓) สภาพอุตสาหกรรมผลไม้กระป๋องในปัจจุบัน ตลอดจนแนวโน้มการผลิตและการค้าในอนาคต และ (๔) ปัญหาและอุปสรรคในการกำหนดมาตรฐาน และการบังคับใช้ ซึ่งสมควรจะหาวิธีการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ผลไม้กระป๋องเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีการกำหนดมาตรฐานทั้งที่เป็นบังคับและมาตรฐานให้เลือกใช้ตามความสมัครใจ ดังนั้น จึงสามารถศึกษาถึงคุณลักษณะของมาตรฐานเหล่านั้น และเปรียบเทียบถึงผลของการกำหนดเป็นมาตรฐานบังคับว่าต่างกับการกำหนดเป็นมาตรฐานให้เลือกใช้ตามความสมัครใจหรือไม่ เพียงไร

ในปัจจุบันหน่วยงานระหว่างประเทศเกี่ยวกับการมาตรฐานอาหารที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิกมี ๒ หน่วยงาน คือ องค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน และคณะกรรมการว่าด้วยการมาตรฐานอาหารระหว่างประเทศ และมีองค์การมาตรฐานอาหารระหว่างประเทศภาคพื้นเอเชีย ซึ่งกำลังจะก่อตั้งขึ้นอีกองค์การหนึ่ง

สำหรับประเทศไทยนับตั้งแต่ก่อตั้งสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมขึ้นตามพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๑๑ จนถึงเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๒๐ ได้มีการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแล้ว ๘๘ มาตรฐาน เป็นมาตรฐานบังคับ ๕ มาตรฐาน สำหรับมาตรฐานผลไม้กระป๋อง ได้กำหนดแล้ว ๔ มาตรฐาน เป็นมาตรฐานบังคับ ๑ มาตรฐาน คือมาตรฐานสับประคกระป๋อง ซึ่งมีผลทำให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่เชื่อถือของผู้บริโภคทั้งภายในและต่างประเทศ ทำให้ปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นทุกปี ส่วนมาตรฐานสินค้ากระป๋อง ลำใยกระป๋อง เงาะกระป๋อง เป็นมาตรฐานที่ให้เลือกใช้ตามความสมัครใจ จึงยัง

ไม่มีผู้ใดขอใช้เครื่องหมายมาตรฐาน หรืออีกนัยหนึ่งอาจกล่าวได้ว่า มาตรฐานที่เผลอใช้ตามความสมัครใจนั้น อาจไม่มีผลในทางปฏิบัติก็ได้

ผลของการวิเคราะห์สภาพการณ์เกี่ยวกับเรื่องการมาตรฐานอุตสาหกรรมผลไม่กระปองชี้ให้เห็น ปัญหาสำคัญซึ่งน่าจะไ้ทำการวิจัย และหาทางแก้ไขต่อไป คือ

๑. ประชาชนทั่วไปยังขาดความรู้และความตื่นตัวเกี่ยวกับการมาตรฐาน

๒. ขาดข้อมูลที่จะใช้อ้างอิง ตลอดจนผลการทดสอบและการวิจัยเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งทำให้ การกำหนดมาตรฐานแต่ละมาตรฐานต้องใช้เวลานาน

๓. มาตรฐานที่กำหนดขึ้นแล้ว ถ้าไม่ใช้มาตรฐานบังคับ ก็อาจไม่มีผลในทางปฏิบัติ เช่น มาตรฐาน ผลไม่กระปองทั้ง ๓ ชนิด ไคแก ลันจี ลำไย และเงาะกระปอง ยังไม่มีผู้ขอรับใบอนุญาตใช้เครื่องหมาย มาตรฐาน

๔. การควบคุมตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ยังขาดกำลังคน เครื่องมือเครื่องใช้และหน่วย

ตรวจสอบ

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title   The Standardization of Products in
                         Canned Fruit Industry

Name   Miss Pakpachong Vadhanasindhu

Department   Commerce

Academic Year   1976

ABSTRACT

This dissertation aims to (1) study the evolution, criteria and process of standardization for industrial products; (2) review the operation of the agencies concerned, both internal and international, and the impact of industrial product standards for canned fruit; (3) analyze the production and marketing situation of canned fruit industry and its future prospect, and (4) identify problems and obstacles of the standardization process and its enforcement for further research.

Canned fruit industry has both compulsory and voluntary standards, making it possible not only to study the characteristics of each type of standardization but also to make a comparative study between them.

There are two international agencies working on food standard of which Thailand is a member, namely, the International Organization for Standardization (ISO), and Codex Alimentarius Commission (CAC).

Furthermore, the Regional Food Standard for Asia is now in the formative stage.

In Thailand, the Thai Industrial Standards Institute, established under the Industrial Product Standards Act B. E. 2511, has set up one hundred and ninety eight product standard regulations from its inception up to February 1977, five of which are compulsory standards whereas the rest are voluntary. For canned fruit industry, there are four including one compulsory standard regulation on canned pineapple, thereby making the quality of canned pineapple acceptable to consumers both at home and abroad and its export volume is increasing every year. Product standards for lychee, longan and rambutan are voluntary, therefore no one has as yet applied for a standard license. In other words, voluntary product standards are ineffective in practice.

Analysis of the situation of the standardization of the canned fruit industry points to certain important problems worth further research; namely,

- 1) lack of data and information on tests and research on products, causing undue time consumption in establishing standards;
- 2) ineffectiveness of standards already established if they are voluntary;
- 3) lack of manpower and equipment in the inspection and enforcement of standardization, and
- 4) lack of knowledge and awareness of the significance of standardization on the part of the public.

กิติกรรมประกาศ

ในการศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานสินค้าอุตสาหกรรมประเภทผลิตภัณฑ์ไม่กระป๋อง ได้รับความร่วมมือในคานข้อมูล เอกสาร ข้อเท็จจริง และคำแนะนำจากคุณชายไหว แสงรุจิ รักษาการผู้อำนวยการสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คุณพาลี ณ รังษี คุณกัญญา สิ้นสกุล คุณสุศุภาสคร พุทธิไช คุณมารีษา โททรภวานนท์ คุณสืบเสถียร โชติกเสถียร คุณสายพิน กลิ่นวิจิตร และคุณไพโรจน์ สัตยธะเขษกุล ข้าราชการสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คุณเสริมศรี คงศักดิ์ สำนักงานคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยมาตรฐานอาหารระหว่างประเทศ คุณธีระ ศตสุข กองควบคุมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข คุณบรรพต หงษ์ทอง กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ คุณเบญจา สุขนกร สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน-คุณฉัตรชัย บุญฤทธิ์ นายกสมาคมผู้ผลิตอาหารสำเร็จรูป คุณสมศักดิ์ วัชรโรยทางกูร บริษัท ทรอปปิคอลฟรุต แอนเวเจทเทเบิล จำกัด

การเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้โดยสะดวกให้คำแนะนำวิจารณ์ ตลอดจนตรวจสอบข้อผิดพลาดต่าง ๆ จาก

รองศาสตราจารย์ สุทธิ เอกะหิตานนท์ ประธานกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุรพัฒน์ วัชรประทีป อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย
คุณพาลี ณ รังษี กรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

พร้อมกันนี้ผู้เขียนยังได้รับคำแนะนำ ความช่วยเหลือ และกำลังใจจากศาสตราจารย์ คุณหญิงบุญศิริ ขวดีชำรง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จินตนา บุญบังการ อาจารย์ มล.วรกัลยา นวรัตน์ อาจารย์สุรัชณา วิวัฒน์ชาติ อาจารย์ อรุณฯ สูงสว่าง อาจารย์ คุณวุฒิ คำรงพลาสัทธี อาจารย์ พิชัย ลีละพัฒนะ อาจารย์ กมลเสถียร สันติเวชกุล อาจารย์ อนันต์ชัย คงจันทร์ และคุณกอบวิทย์ ศรีประชุม

ผู้เขียนขอขอบพระคุณท่านผู้มีส่วนช่วยเหลือทุกท่าน ทั้งที่โลกกล่าวนามและมีโลกกล่าวนามมาข้างต้นนี้ ความดีหรือคุณประโยชน์อันอาจเกิดจากวิทยานิพนธ์นี้ ผู้เขียนขอบแต่บิดามารดา และท่านที่มีส่วนช่วยเหลือทุกท่าน ส่วนความผิดพลาดที่อาจปรากฏได้ในวิทยานิพนธ์นี้ ผู้เขียนขออภัยไว้แต่ผู้เดียว.

พัทตร์ผจง วัฒนสินธุ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
รายการตารางประกอบ	ฅ
รายการภาพประกอบ	ฉ
บท	
๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	๓
ขอบเขตของการศึกษา	๓
ประโยชน์ที่จะได้จากการศึกษา	๔
วิธีการศึกษาคนควา	๔
๒ แนวความคิดและวิวัฒนาการ เกี่ยวกับการมาตรฐานระหว่างประเทศ	๕
แนวความคิดและวิวัฒนาการ เกี่ยวกับการมาตรฐาน	๕
ความสำคัญของมาตรฐาน	๕
องค์การระหว่างประเทศว่าด้วย การมาตรฐาน	๑๓
คณะกรรมการระหว่างประเทศว่าด้วย การมาตรฐาน	๒๔
องค์การมาตรฐานอาหารระหว่างประเทศภาคพื้นเอเชีย	๓๖
๓ การมาตรฐานในประเทศไทย	๓๖
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการมาตรฐานสาขาต่าง ๆ ในประเทศไทย	๓๖
การดำเนินงานของสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม	๔๓

๔	การกำหนดมาตรฐานผลไม้กระป๋อง	๕๘
	ความสำคัญของการกำหนดมาตรฐานผลไม้กระป๋อง	๕๘
	มาตรฐานระหว่างประเทศเกี่ยวกับผลไม้กระป๋อง	๖๓
	การกำหนดมาตรฐานผลไม้กระป๋องของประเทศไทย	๗๑
๕	สภาพอุตสาหกรรมผลไม้กระป๋อง	๘๗
	การผลิตและการค้าผลไม้กระป๋องของโลก	๘๗
	การผลิตและการค้าผลไม้กระป๋องของประเทศไทย	๙๓
๖	ปัญหาและข้อเสนอแนะ	๑๐๑
	ปัญหาทางค่านิยมบริโภค	๑๐๑
	ปัญหาทางด้านการตลาด	๑๐๒
	ปัญหาทางค่านิยมผลิต	๑๐๕
	ปัญหาทางค่านิยมรัฐบาล	๑๑๐
	บรรณานุกรม	๑๑๕
	ภาคผนวก	๑๑๘
	ประวัติการศึกษา	๑๑๙

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
๔ - ๑	ปริมาณและมูลค่าสำมะรดกระป๋องส่งออกของประเทศไทย	๖๒
๔ - ๒	มาตรฐานสำมะรดกระป๋องระหว่างประเทศ - เกณฑ์ขอบพรมองที่ยอมรับให้มีได้	๖๘
๔ - ๓	มาตรฐานสำมะรดกระป๋องของประเทศไทย - เกณฑ์ขอบพรมองที่ยอมรับให้มีได้	๗๘
๔ - ๔	น้ำหนักเนื้อสำมะรด	๘๐
๔ - ๕	การชักตัวอย่างและเกณฑ์การตัดสิน	๘๔ - ๘๕
๔ - ๖	การเปรียบเทียบมาตรฐานสำมะรดกระป๋อง	๘๖
๕ - ๑	ปริมาณการผลิตสำมะรดกระป๋องของโลก	๘๑ - ๘๒
๕ - ๒	โรงงานผลไม้มะป๋องที่ได้รับบัตรส่งเสริม	๘๕ - ๘๖
๖ - ๑	ต้นทุนผันแปรในการผลิตสำมะรดกระป๋อง	๑๐๘

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการภาพประกอบ

ภาพ		หน้า
๒ - ๑	ภาพมาตรฐานสามมิติ	๘
๒ - ๒	แผนภูมิองค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน	๑๖
๒ - ๓	แผนภูมิสำนักงานคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยมาตรฐานอาหารระหว่างประเทศ	๓๑
๓ - ๑	กระบวนการกำหนดมาตรฐาน	๔๖
๓ - ๒	เครื่องหมายมาตรฐานบังคับ และมาตรฐานให้เลือกลงตามความสมัครใจ	๔๗
๓ - ๓	สัดส่วนเครื่องหมายมาตรฐานให้เลือกลงตามความสมัครใจ	๕๐
๓ - ๔	สัดส่วน เครื่องหมายมาตรฐานบังคับ	๕๑

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย